

Bruxelles, 12 iunie 2017
(OR. en)

9302/17

ECOFIN 405
UEM 154
SOC 385
EMPL 299
COMPET 402
ENV 501
EDUC 229
RECH 185
ENER 224
JAI 484

NOTĂ

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Comitetul Reprezentanților Permanenți / Consiliul
Nr. doc. Csie:	ST 9246/17 ECOFIN 376 UEM 125 SOC 354 EMPL 269 COMPET 371 ENV 471 EDUC 199 RECH 155 ENER 195 JAI 446 - COM(2017) 513 final
Subiect:	Recomandare de RECOMANDARE A CONSILIULUI privind Programul național de reformă al Letoniei pentru 2017 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Letoniei pentru 2017

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor proiectul de recomandare a Consiliului sus-menționat, astfel cum a fost revizuit și convenit de diferite comitete ale Consiliului, pe baza propunerii COM(2017) 513 final a Comisiei.

RECOMANDAREA CONSILIULUI

din...

privind Programul național de reformă al Letoniei pentru 2017

și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Letoniei pentru 2017

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 121 alineatul (2) și articolul 148 alineatul (4),

având în vedere Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice ¹, în special articolul 5 alineatul (2),

având în vedere recomandarea Comisiei Europene,

având în vedere rezoluțiile Parlamentului European,

având în vedere concluziile Consiliului European,

având în vedere avizul Comitetului pentru ocuparea forței de muncă,

având în vedere avizul Comitetului economic și financiar,

având în vedere avizul Comitetului pentru protecție socială,

având în vedere avizul Comitetului pentru politică economică,

¹ JO L 209, 2.8.1997, p. 1.

întrucât:

- (1) La 16 noiembrie 2016, Comisia a adoptat analiza anuală a creșterii, care marchează începutul semestrului european pentru coordonarea politicilor economice pentru 2017. Prioritățile analizei anuale a creșterii au fost aprobate de Consiliul European din 9-10 martie 2017. La 16 noiembrie 2016, în baza Regulamentului (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului ², Comisia a adoptat Raportul privind mecanismul de alertă, în care nu a identificat Letonia ca fiind unul dintre statele membre pentru care ar urma să se efectueze un bilanț aprofundat. În aceeași zi, Comisia a adoptat, de asemenea, o recomandare de recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro, care a fost aprobată de Consiliul European la 9-10 martie 2017. La 21 martie 2017, Consiliul a adoptat o Recomandare privind politica economică a zonei euro („Recomandarea privind zona euro”). ³
- (2) În calitate de stat membru a cărui monedă este euro și având în vedere legăturile strânse dintre economii în cadrul uniunii economice și monetare, Letonia ar trebui să asigure punerea în aplicare integrală și în timp util a Recomandării pentru zona euro, astfel cum se reflectă în recomandările 1 și 2 de mai jos.
- (3) Raportul de țară al Letoniei din 2017 a fost publicat la 22 februarie 2017. Acesta a evaluat progresele realizate de Letonia în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări adoptate de Consiliu la 12 iulie 2016, măsurile adoptate pentru a da curs recomandărilor specifice fiecărei țări din anii anteriori, precum și progresele realizate de Letonia în direcția îndeplinirii obiectivelor naționale din cadrul Strategiei Europa 2020.
- (4) La 20 aprilie 2017, Letonia și-a prezentat Programul național de reformă pentru 2017 și Programul de stabilitate pentru 2017. Pentru a se ține seama de legăturile dintre cele două programe, acestea au fost evaluate în același timp.

² Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice (JO L 306, 23.11.2011, p. 25).

³ JO C 92, 24.3.2017, p. 1.

- (5) Recomandările relevante specifice fiecărei țări au fost abordate în cadrul programării fondurilor structurale și de investiții europene („fondurile ESI”) aferente perioadei 2014-2020. Astfel cum se prevede la articolul 23 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului ⁴, în cazul în care acest lucru este necesar pentru a sprijini punerea în aplicare a recomandărilor relevante ale Consiliului, Comisia poate solicita unui stat membru să își revizuiască acordul de parteneriat și programele relevante și să propună modificări la acestea. Comisia a furnizat detalii suplimentare referitoare la modul în care va utiliza respectiva dispoziție în orientările cu privire la aplicarea măsurilor de corelare între eficacitatea fondurilor ESI și buna guvernare economică.
- (6) În prezent, Letonia face obiectul componentei preventive a Pactului de stabilitate și de creștere. În Programul de stabilitate pentru 2017, guvernul prevede că soldul global se va deteriora de la echilibrul atins în 2016 la un deficit de 0,8 % din PIB în 2017 și de 1,6 % din PIB în 2018, ca rezultat al unei reforme fiscale semnificative, urmând să se îmbunătățească în 2020, când deficitul va fi de 0,5 % din PIB. În Programul de stabilitate pentru 2017 se estimează că soldul structural se va deteriora de la 0,2 % din PIB în 2016 la -1,7 % din PIB în 2018, urmând ca în 2020 să ajungă la -0,8 % din PIB. Această traiectorie corespunde obiectivului bugetar pe termen mediu de a avea un deficit structural de 1 % din PIB și respectă abaterile permise, bazate pe reforma pensiilor și pe clauza privind reforma structurală referitoare la sectorul asistenței medicale. Se estimează că soldul structural recalculat ⁵ va crește de la -1,9 % din PIB în 2017 la -2,3 % din PIB în 2018, urmând să scadă la -0,2 % din PIB în 2020. Conform Programului de stabilitate pentru 2017, ponderea datoriei publice din PIB urmează să se mențină la aproximativ 40 % din PIB în 2017. Proiecțiile din program referitoare la creșterea PIB-ului concordă în linii mari cu previziunile Comisiei pentru 2017, dar par vădit favorabile pentru 2018.

⁴ Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului (JO L 347, 20.12.2013, p. 320).

⁵ Soldul ajustat ciclic excluzând măsurile cu caracter excepțional și măsurile temporare, recalculat de Comisie pe baza metodologiei stabilite de comun acord.

- (7) La 12 iulie 2016, Consiliul a recomandat Letoniei să se asigure că abaterea de la obiectivul bugetar pe termen mediu în 2017 se limitează la marjele permise pentru reforma sistemică a pensiilor și reforma structurală majoră a sectorului asistenței medicale. Ținându-se cont de aceste marje, valoarea maximă permisă a deteriorării soldului structural ar fi de 1,0 % din PIB în 2017. Conform previziunilor Comisiei din primăvara anului 2017, Letonia ar trebui să poată respecta cerința respectivă în 2017. În 2018, Letonia ar trebui să își atingă obiectivul bugetar pe termen mediu, ținând seama de marjele legate de punerea în aplicare a reformei sistemului de pensii, aprobate pentru 2016 și de cele legate de reforma structurală, aprobate pentru 2017, abaterile temporare fiind reportate pentru o perioadă de trei ani. Pe baza previziunilor Comisiei din primăvara anului 2017, acest obiectiv este în concordanță cu o rată de creștere nominală a cheltuielilor publice primare nete ⁶ de maximum 6,0 % în 2018, ceea ce corespunde unei deteriorări a soldului structural de 0,3 % din PIB. Dacă se mențin politicile actuale, există riscul ca Letonia să înregistreze o abatere semnificativă de la acest obiectiv. În ansamblu, Consiliul este de părere că vor fi necesare măsuri suplimentare începând cu 2018 pentru a se asigura respectarea dispozițiilor Pactului de stabilitate și de creștere.

⁶ Cheltuielile publice nete cuprind cheltuielile publice totale, mai puțin cheltuielile cu dobânzile, cheltuielile cu programele Uniunii care sunt acoperite integral din fondurile Uniunii și modificările nediscreționare ale cheltuielilor cu indemnizațiile de șomaj. Formarea brută de capital fix finanțată la nivel național este repartizată de-a lungul unei perioade de 4 ani. Sunt luate în calcul și măsurile discreționare privind veniturile sau creșterile veniturilor impuse prin lege. Orice măsură cu caracter excepțional, fie pe partea de venituri, fie pe partea de cheltuieli, va fi compensată.

- (8) Inegalitatea veniturilor este ridicată în Letonia. Raportul dintre veniturile celor mai bogate 20 % dintre gospodării și veniturile celor mai sărace 20 % dintre gospodării era de 6,5 în 2015, numărându-se astfel printre cele mai ridicate din Uniune, în ciuda unei ușoare scăderi observate în 2016. Diferența dintre inegalitatea veniturilor înainte și după impozite și transferuri sociale este printre cele mai mici din Uniune. Sistemul fiscal al Letoniei este mai puțin progresiv decât cele din alte state membre ale UE, fiind astfel unul dintre factorii gradului ridicat de inegalitate și de sărăcie a persoanelor încadrate în muncă. Sarcina fiscală suportată de persoanele cu venituri salariale scăzute este una dintre cele mai ridicate din Uniune, iar potențialul de realizare de venituri din impozite mai puțin defavorabile pentru creștere nu este valorificat îndeajuns. Întrucât veniturile din impozite reprezintă un procent scăzut din PIB, resursele pentru furnizarea durabilă a serviciilor publice sunt limitate. În ciuda câtorva progrese înregistrate în ceea ce privește combaterea evaziunii fiscale, respectarea obligațiilor fiscale continuă să fie o provocare majoră. În Programul de stabilitate pentru 2017 s-a anunțat introducerea unei reforme fiscale. Printre măsurile principale se numără reducerea ratei standard a impozitului pe veniturile persoanelor fizice de la 23 % la 20 % pentru veniturile de maximum 45 000 EUR/an, majorarea alocației de bază diferențiate în funcție de venit, introducerea unei rate a impozitului pe profit al întreprinderilor de 0 % în cazul reinvestirii profitului și alinierea ratelor de impozit pe capital la 20 %. Reforma constituie un răspuns la recomandările specifice țării, prin faptul că se reduce sarcina fiscală suportată de persoanele cu venituri scăzute. Cu toate acestea, reforma fiscală este limitată în ceea ce privește deplasarea sarcinii fiscale spre surse mai puțin defavorabile pentru creștere și realizarea obiectivului de politică declarat de majorare a ponderii din PIB a veniturilor fiscale.
- (9) Lipsurile plaselor esențiale de siguranță socială contribuie la gradul mare de sărăcie și inegalitate, inclusiv pentru persoanele cu handicap și cele în vârstă. Ratele de sărăcie în rândul persoanelor cu handicap se numără printre cele mai ridicate din Europa. Întrucât prezintă un grad scăzut de adecvare, prestațiile de asistență socială – care nu au cunoscut nicio îmbunătățire din 2009 – și pensiile nu asigură o protecție eficace împotriva sărăciei și a excluziunii sociale. Lipsa unei reforme a venitului minim – anunțată în 2014, dar nerealizată până în prezent – afectează cele mai sărace gospodării, chiar dacă sunt în curs de pregătire planuri de sprijin pe termen mediu pentru venitul minim.

- (10) În contextul diminuării forței de muncă, ocuparea forței de muncă prezintă o creștere slabă, iar șomajul cunoaște doar o scădere lentă. Perspectivile de angajare sunt mai bune în centrele de activitate economică și pentru lucrătorii înalt calificați, în timp ce șomajul este mai răspândit în rândul persoanelor slab calificate și al persoanelor din mediul rural. În acest context, actualizarea competențelor forței de muncă va contribui la rezolvarea problemelor respective. Se observă însă că, deși formarea profesională a devenit mai atractivă, reforma programei de învățământ, prin care învățământul este aliniat la cerințele actuale de calificări, înregistrează progrese limitate. Cadrul normativ al învățării la locul de muncă a fost deja instituit și se asigură participarea activă a partenerilor sociali și a întreprinderilor la punerea sa în aplicare. De asemenea, implicarea șomerilor în măsurile active de ocupare este mai scăzută decât în majoritatea celorlalte state membre, dar pentru ameliorarea acestei situații au fost luate măsuri care merită să fie continuate. Rata de participare la programe de învățare pe tot parcursul vieții continuă să fie scăzută.
- (11) În ciuda faptului că autoritățile din Letonia au demarat cu succes niște reforme relevante ale sistemului de sănătate, accesul la sănătate este limitat de sumele mari plătite direct de către pacienți, de listele lungi de așteptare, de nivelul scăzut al cheltuielilor publice și de alocarea inefficientă a serviciilor. Întrucât pentru cheltuielile publice sunt fixate cote, tratamentele sunt furnizate cu întârziere, iar pacienții trebuie fie să aștepte mult, fie să plătească direct pentru serviciul solicitat, consecința fiind că o parte din populație nu primește asistența medicală de care are nevoie. S-au întreprins primele măsuri pentru reformarea sistemului de asigurare a calității, iar rezultatele pentru pacienți și populație ar trebui să se îmbunătățească pe măsură ce se înregistrează progrese. Se observă anumite progrese în ceea ce privește sporirea eficienței sistemului de sănătate, dar este necesar ca sectorul spitalicesc să fie raționalizat într-o mai mare măsură, ca accesul populației la asistență medicală ambulatorie și primară să fie îmbunătățit și ca legătura dintre sumele alocate din buget și calitatea și costurile serviciilor să devină mai eficientă.
- (12) Autoritățile din Letonia tind să recurgă cu regularitate la procedurile de achiziții publice pentru achizițiile din sectorul sănătății, dar noi sporuri de eficiență ar putea fi obținute dacă s-ar utiliza cu regularitate achizițiile publice electronice și achizițiile centralizate, ceea ce ar spori transparența și eficiența cheltuielilor publice.

- (13) Calitatea insuficientă a cadrului normativ și gradul scăzut de eficiență și eficacitate a administrației publice au un impact negativ asupra mediului de afaceri. În 2016, guvernul a prezentat un plan ambițios de reformă pentru un sector public mai flexibil și mai profesionist, prin care se vizează sporirea eficienței prin reduceri de personal și prin centralizarea funcțiilor auxiliare, promovarea salarizării bazate pe rezultate și sporirea transparenței. Planul se limitează la administrația centrală, deși s-ar putea obține sporuri semnificative de eficiență și la nivel municipal.
- (14) Corupția continuă să stânjenească mediul de afaceri din Letonia, iar sistemul de prevenire a conflictelor de interese continuă să fie rigid și formalist, nefiind efectuate verificări suficiente. Deși reforma sistemului de insolvență este în mare parte finalizată, modul în care este efectiv pusă în practică trebuie să fie monitorizat atent, pentru a se mări numărul de restructurări și ratele de recuperare a activelor, care se mențin scăzute.
- (15) Pentru consolidarea institutelor de cercetare și pentru sporirea calității și a relevanței rezultatelor acestora, în ultimii trei ani au fost introduse reforme de mare anvergură în domeniul învățământului superior și al cercetării publice. Cu toate acestea, guvernanta și structura organizatorică a fondurilor pentru cercetare publică din Letonia continuă să fie ineficiente, funcțiile de finanțare fiind dispersate la mai multe instituții. Finanțarea ineficientă a cercetării publice este unul dintre factorii care stau la baza rezultatelor foarte slabe pe plan științific, a lipsei de resurse umane calificate atât în sectorul public, cât și în cel privat și a nivelurilor scăzute de cooperare între sectorul public și cel privat. Intensitatea cercetării și dezvoltării din mediul privat al Letoniei continuă să fie una dintre cele mai scăzute din Uniune.
- (16) În contextul semestrului european 2017, Comisia a efectuat o analiză cuprinzătoare a politicii economice a Letoniei, pe care a publicat-o în raportul de țară pentru 2017. De asemenea, Comisia a evaluat Programul de stabilitate pentru 2017 și Programul național de reformă pentru 2017, precum și măsurile luate ca urmare a recomandărilor adresate Letoniei în anii precedenți. Având în vedere necesitatea consolidării guvernantei economice globale a Uniunii prin oferirea unei contribuții la nivelul Uniunii la deciziile naționale viitoare, Comisia a ținut seama nu numai de relevanța acestor programe pentru o politică fiscal-bugetară și socioeconomică sustenabilă în Letonia, ci și de conformitatea lor cu normele și orientările Uniunii.

(17) Consiliul a examinat Programul de stabilitate pentru 2017 prin prisma acestei evaluări, iar avizul său ⁷ se reflectă îndeosebi în recomandarea 1 de mai jos.

RECOMANDĂ ca, în perioada 2017-2018, Letonia să întreprindă acțiuni astfel încât:

1. Să își continue politica fiscal-bugetară în conformitate cu cerințele impuse de componenta preventivă a Pactului de stabilitate și de creștere, ceea ce implică atingerea obiectivului bugetar pe termen mediu în 2018, ținând seama de marjele legate de punerea în aplicare a reformei sistemului de pensii și a reformelor structurale pentru care se acordă o abatere temporară. Să reducă sarcina fiscală suportată de persoanele cu venituri scăzute, deplasând această sarcină spre alte surse care sunt mai puține defavorabile pentru creștere și îmbunătățind respectarea obligațiilor fiscale.
2. Să mărească nivelul de adecvare al plasei de siguranță socială și să actualizeze competențele forței de muncă prin accelerarea reformei programei de învățământ profesional. Să îmbunătățească raportul costuri-eficacitate și accesul la asistență medicală, inclusiv prin reducerea plăților directe și a timpului îndelungat de așteptare.
3. Să sporească eficiența și răspunderea sectorului public, în special prin simplificarea procedurilor administrative și prin consolidarea regimului de prevenire a conflictelor de interese, inclusiv în cazul administratorilor judiciari.

Adoptată la Bruxelles,

*Pentru Consiliu
Președintele*

⁷ Emis în temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1466/97.